

Dorpsraad Wijk aan Zee

RIVM
Postbus 1
3720 BA BILTHOVEN

Datum: 2-07-2109

Betreft: Argumentatie en input voor RIVM-**vervolgonderzoek** Grafietregen en Gezondheid
2019 Wijk aan Zee

Geachte mevrouw Elberse,

De Stichting Dorpsraad Wijk aan Zee heeft als doel: het bevorderen van de leefbaarheid van Wijk aan Zee, in de ruimste zin des woords. De inwoners van Wijk aan Zee van achttien jaar en ouder vormen tezamen de stichtingsraad. Sinds de jaren 90 van de vorige eeuw zijn we actief en zodoende ageren en acteren wij ook tegen overlast veroorzaakt door het huidige Tata Steel/ Harsco.

Met deze brief geven wij u zowel argumenten als input voor **vervolgonderzoek** naar uitstoot van Tata en Harsco in Wijk aan Zee en omgeving. Vervolgonderzoek dat wij noodzakelijk en onvermijdelijk vinden na de uitkomsten van het onderzoek dat is gedaan in het eerste kwartaal van 2019 in opdracht van de Provincie naar aanleiding van de grafietregens in Wijk aan Zee en omliggende dorpen en steden.

Om te beginnen is er geen consistent alomvattend beeld van de gezondheidssituatie in Wijk aan Zee en omgeving. Het grafiet-projectonderzoek heeft ons iets meer opheldering gegeven maar roept bij onze inwoners ook meer vragen en bezorgdheid op over andere gezondheidsrisico's o.a. m.b.t. fijnstof. Advies op basis van een breder vervolgonderzoek is daarom noodzakelijk. Voor het handelingsperspectief van bewoners die nog steeds niet weten waar ze aan toe zijn maar ook voor dat van de overheid. Wij wijzen u erop dat de regelgeving en handhaving met betrekking tot uitstoot van het Tata-terrein herzien moet en zal worden; zonder feitelijke onderbouwing aangaande de schadelijkheid van de uitstoot is dat niet mogelijk. En de planologische ontwikkeling van Wijk aan Zee en nabije omgeving met betrekking tot wonen en werken mist nu een op feiten gebaseerd richtsnoer als het gaat om volksgezondheid.

Even terug naar het reeds uitgevoerde RIVM-onderzoek. Het betrof negen locaties in Wijk aan Zee waar op twee tijdstipmomenten bemonsterd is:

- 1) een nulmeting
- 2) een meting 11 dagen later, direct na een eenmalige (lichte) grafietregen.

Op negen plekken in Wijk aan Zee is gemeten terwijl de grafietregen slechts in een klein deel van het dorp was opgemerkt. Eerlijk gezegd was de verwachting niet dat er veel uit het onderzoek zou komen omdat het een kleine uitstoot was. De schok was groot dat op basis van deze bescheiden uitstoot bleek dat kinderen door normaal speelgedrag zware metalen als lood, vanadium en mangaan via hand/mond-contact binnen kunnen krijgen in een onwenselijke hoge, ongezonde concentratie.

De uitkomsten van het RIVM-rapport over grafiet, de situatie op het Tata-terrein (750 ha groot) en bezorgdheid over uitstoot van zowel grof als fijn stof geven aanleiding tot een vervolgonderzoek m.n. ook vanwege het volgende:

1. De onderzochte 'grafietregen' was slechts een kleine nauwelijks opgemerkte grafietregen die door Tata zelf als zodanig werd aangemerkt.

Het is wenselijk om in het vervolgonderzoek stofregens die door dorpsbewoners als zodanig worden aangemerkt te bemonsteren. Dit kan goed via stofmelder.nl

2. Tata linkt de grafiet aan de verwerking van ROZAslak. In een eerder veegmonster (Has-koning) bleek grafiet vergezeld te zijn van converterslak, afkomstig uit een andere fase van het proces. De converterslak is een veel groter en lastiger probleem; dit heeft Tata meermalen gesteld in gesprekken met dorpsbewoners. Harsco en Tata zeggen überhaupt niet te weten hoeveel grof of fijnstof en welke zware metalen er via de lucht vrijkomen bij de grafietregens van Roza- en converterslak. Harsco hoeft dit niet eens te rapporteren. Om te weten welke maatregelen er getroffen moeten worden, is het noodzakelijk te weten waar welke stof (grof en fijn met zware metalen etc.) vandaan komt. Ook is het wenselijk op verschillende plekken, bij verschillende winden, weertype en tijdstippen grofstof te bemonsteren en fijnstof te meten (o.a. met de inhalatoire metingen). Iedere windrichting en weertype levert een ander resultaat op net als iedere fase in het productieproces van Tata/Harsco.

Is te herleiden waar schadelijk grof en fijn stof vandaan komt? Zo ja, waar vandaan?

3. Dat grofstof, dat niet afkomstig lijkt te zijn van de grafietregen, niet per definitie onschuldig is, bleek uit de nulmeting in tabel B waarin op 1 plek extreem hoge concentraties kankerverwekkende PAK's bleken te zitten. Dit kan niet worden verklaard door het verkeer (als veroorzaker). Gezien de extreem hoge concentratie ijzer in dit monster is aannemelijker dat het afkomstig was van het Tata-terrein. Het RIVM-rapport ging niet diep in op deze meting omdat de grafietregen onderwerp van studie was.

Is grofstof afkomstig van het Tata terrein überhaupt wel onschuldig? Zo nee, wat zit er in en wat betekent dat voor onze gezondheid?

4. In aanvulling op bovenstaande punten. We houden er ernstig rekening mee dat bij vervolgmetingen blijkt dat er op meerdere locaties in Wijk aan Zee en omgeving van het Tata-terrein te hoge concentraties andere zware metalen (chromium 6 bijvoorbeeld) en PAK's gemeten zullen worden in de lucht en in grofstof. Het is namelijk algemeen bekend dat diverse bedrijfsonderdelen (cokesfabrieken, Hisarna, de sinterfabriek onder andere) op het terrein veel en ook schadelijke stoffen uitstoten. Tata zelf heeft naar aanleiding van het RIVM-rapport gezegd dat het gevonden lood niet afkomstig is van de converter of Roza-slak. Het lood zou afkomstig zijn van de hoogovens, de sinterfabriek en met name uit de schoorsteen van de pelletfabriek (twee ton lood in geval van deze laatste). Dat lood in een verbinding met grove stofdeeltjes een gezondheidsrisico kan zijn, was ook voor Tata een nieuw inzicht, aldus directeur Van den Berg deze week (1-7-2019) tegen bewoners. Overigens blijkt uit een beperkte speurtocht op internet met zoekwoorden 'converter slag' en 'Pb' (met 25-45 wt.% of Pb) dat lood een normaal bestanddeel van converterslak is (Kolczyk *et al.*, 2016). Opvallend is in dit licht dat Tata zelf geen lood vond in de veegmonsters die Haskoning op verzoek van het bedrijf nam. Het veegmonster dat de Dorpsraad vorig jaar na de grafietregens bij een geaccrediteerd bureau liet onderzoeken, liet lood, naast andere zorgwekkende stoffen, zien. Bovenstaande maakt opnieuw duidelijk hoe belangrijk het is dat een onafhankelijke onderzoeksinstantie (RIVM) de herkomst onderzoekt van de (fijn en grof) stofbronnen van de zware metalen (waaronder lood). Betrouwbare, onafhankelijke conclusies met betrekking tot de schadelijkheid zijn verder ook relevant in verband met aanscherping van de vergunningen indachtig de volksgezondheid. De uitstoot van lood is bijvoorbeeld in geval van de pelletfabriek vergund.

De onduidelijkheid over het door Tata en Harsco uitgestoten lood (en andere zware metalen) laat zien hoe belangrijk het is om een onafhankelijk vervolgonderzoek te doen.

Samenvattend verzoeken wij tot een vervolgonderzoek op korte termijn naar zowel grof stof als fijn stof:

1. a) De **chemische samenstelling** (en opneembaarheid) van grofstof, **ongeacht herkomst**, op verschillende plekken in Wijk aan Zee en andere dorpen en strand **rondom Tata/Harsco** waar men last heeft van de emissies van het bedrijf.
b) Het blootstellingsrisico van deze grofstof voor kinderen.

Wij vragen om meerdere momenten van bemonstering en op meerdere locaties op plekken waar doorgaans veel grof stof ligt. Wij denken aan minimaal vijf plekken in Wijk aan Zee en twee in IJmuiden en een in Beverwijk, Velsen en op het strand van Wijk aan Zee.

Deze uitbreiding is eigenlijk een herhaling van het huidige onderzoek maar wel op basis van meer meetmomenten en vooral meer locaties en niet perse (alleen) gekoppeld aan grafietregen.

2. De **exacte herkomst (bronnen)** vaststellen van **ongezond grofstof** dat op bovengenoemde plekken wordt aangetroffen. Is dit grofstof met zware metalen, PAK's etc. afkomstig van bijv. de converterslak, cokesfabrieken, Hisarna, ROZAslak, sinter- of pelletfabriek etc.?
NB Tata heeft zelf een sluitende materialenbalans. Oftewel het bedrijf weet exact wat er binnenkomt en wat het uitstoot. Het zijn geen gegevens die het met de Dorpsraad deelt.

3. **Samenstelling van de lucht die wij op 'slecht dagen' inademen m.b.t. fijnstof, zware metalen, PAK's.** Dit project (inhalatoire metingen) van het RIVM staat nog gepland in de eerste fase. Gezien de bezorgdheid van de bewoners is het urgent om antwoord te hebben op de vraag hoe ongezond de lucht is die wij inademen in WAZ en omgeving wanneer de wind verkeerd staat en bij verschillende weertypes? Wij zouden graag zien dat dit onderzoek uitgebreider neer wordt gezet als vervolgonderzoek; d.w.z. meer meetdagen en meer plekken in Wijk aan Zee en omgeving.

4. De **exacte herkomst (bronnen) vaststellen van fijn stof** (in overeenstemming met grofstof). Voor wat betreft **fijnstofbronnen** zullen de meetgegevens van Hollandse Luchten kunnen helpen om de grootste fijnstofbronnen (bij Tata/Harsco) te kunnen identificeren. Dit is o.i. een belangrijk doel van de Hollandse luchten. Wanneer deze fijnstofverspreiding wordt gekoppeld aan Stofmelder (die melding en timing van overlast van stof bijhoudt) is het wellicht ook mogelijk om de gecombineerde herkomst van grof en fijnstof beter te kunnen herleiden.

Ook hierbij is medewerking Tata/Harsco van belang (met de snuffelpalen en onderzoeken van Tata zelf).

Daarnaast hopen we dat onderstaande projecten van de Provincie en de GGD eveneens meer helderheid bieden over mogelijke gezondheidsrisico's voor de inwoners van Wijk aan Zee en IJmond:

- De Provincie stelt een onderzoek in naar **Zeer Zorgwekkende stoffen** via de lucht, bodem, water etc. Dit kan een bijdrage geven aan bovenstaande gewenste onderzoeken naar de herkomst van schadelijke fijn- en grof-stofbronnen.
- GGD is bezig met het **(long)kankeronderzoek**; dit is voor ons een hele belangrijke, aangezien de resultaten van het vorige longkankeronderzoek reeds lieten zien dat er meer longkanker voorkomt in de hoogst-belaste gebieden door Tata (na correctie voor Sociaal Economische Status; rookgedrag).

Tot slot willen we ook uw aandacht vragen voor twee verzoeken voor de langere termijn:

- **De gezondheidsmonitoring die om de 4 jaar plaats vindt mag wat ons betreft absoluut niet verdwijnen.** Daarin staan voor ons belangrijke punten zoals hinder door geluid, stof, geur etc. en het voorkomen van gezondheidsproblemen en de koppeling met medicijngebruik.
- We zouden het zeer wenselijk vinden als er bij de gezondheidsmonitoring tevens nagedacht wordt **over zinvolle periodieke biomonitoring (zware metalen in bloed, urine) en of longfunctiemetingen** (wat ook bij Schiphol gebeurt) bij inwoners.

Voor alle partijen is het van belang de feiten te kennen. Alleen gestut door feiten kan er geprioriteerd doelgericht actie worden ondernomen om stofemissies die grote gezondheidsproblemen veroorzaken in de IJmond te verminderen

w.g.

V. van Waardenburg,
Voorzitter

w.g.

Werkgroep Gezondheid
Linda Valent
Mirjam Gosen
Ineke Holtwijk